

Харченко С. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2018. № 1 (4). С. 65-72.

Kharchenko S. Formation of healthcare-saving competence of future specialists of agrarian profile in the process of professional-applied physical training. *Education. Innovation. Practice*, 2018. Issue 1 (4). P.65-72.

УДК 378:63-057.875

Харченко Сергій

Сумський національний аграрний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. Роботу присвячено проблемі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки: представлено результати аналізу досліджуваної проблеми в педагогічній теорії і практиці, зокрема проаналізовано сучасні вимоги та підходи до професійно-прикладної фізичної освіти майбутніх аграріїв, особливості їх професійної діяльності й підготовки, а також уточнено сутність поняття «здоров'язбережувальна компетентність майбутніх фахівців аграрного профілю»; визначено критерії та рівні сформованості здоров'язбережувальної компетентності; надано теоретичне обґрунтування моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю, а також розкрито методичні особливості її реалізації. У дисертаційному дослідженні представлено результати експериментальної перевірки моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки.

Матеріали дослідження можуть бути використані викладачами фізичної культури у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю.

Ключові слова: здоров'язбережувальна компетентність, професійна компетентність, майбутні фахівці аграрного профілю, професійно-прикладна фізична підготовка.

Постановка проблеми. Глобалізаційні та інтеграційні процеси в українському суспільстві, динамічний розвиток технологій у різних галузях народного господарства, визнання світовою спільнотою проблеми збереження фізичного і психологічного здоров'я як головного показника соціально-економічної зрілості членів суспільства, культури й успішності держави, зумовлюють особливі вимоги до професійної діяльності фахівців будь-якої сфери, у тому числі аграрної, яка для української держави є пріоритетною. Це актуалізує проблему якісної підготовки конкурентоздатного фахівця аграрного профілю, який здійснює професійну діяльність у специфічних умовах праці (зовнішні погодні умови, часто однотипний характер рухових дій, ненормований робочий день, сезонність праці тощо).

Разом з тим за статистичними даними Фонду соціального страхування для аграрної галузі визначені: шкідливі виробничі фактори (вплив пилу, вібрації, шуму, пестицидів і мінеральних добрив, важкість та напруженість праці); поширення професійних захворювань (вібраційна хвороба серед трактористів, захворювання нервової системи серед механізаторів, скотарів, полеводів, приглухуватість серед робітників ремонтних майстерень тощо); зниження рівня життя (неякісне дозвілля, відсутність постійного заробітку тощо). Тобто статистичні дані засвідчують низьку культуру населення у галузі здоров'язбереження й актуалізують проблему формування у фахівців аграрного профілю не лише професійної компетентності, а й таких особистісних якостей, як здатність адаптуватися до різних умов праці, здатність до самозбереження й фізичного та психічного відновлення тощо.

Провідна роль у здоров'язбереженні, безумовно, належить професійно-прикладній фізичній підготовці, яка покликана не лише підтримати фізичний стан на період навчання, а й сформувати підґрунтя подальшого усвідомленого здоров'язбереження. Саме тому професійно-прикладна фізична підготовка в аграрних університетах у першу чергу має сприяти охороні здоров'я молодої людини та формувати у неї знання у галузі охорони здоров'я, мотиви збереження здоров'я як психофізіологічної основи успішної професійної діяльності, що обумовлює потребу формування

здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки.

Аналіз актуальних досліджень Здоров'язбережувальна компетентність є складовою соціальних і цивільних компетентностей як ключових, що визначені у міжнародних деклараціях і комюніке Хартії ЄС та ЮНЕСКО. Актуальність проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності окреслена в Національній стратегії розвитку освіти в Україні до 2021 р. (2012 р.), у Законах України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про охорону здоров'я» (2017 р.), у Концепції «Здоров'я 2020: український вимір» (2011 р.), у Цільовій соціальній комплексній програмі розвитку фізичної культури і здоров'я (2016 р.), у листах Міністерства освіти і науки України «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах» (2015 р.), у постанові Верховної Ради України «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади» (2016 р.) та інших державних національних програмах і документах.

У роботах науковців наголошується на важливості здоров'язбереження (Л. Суценко, О. Томенко), удосконаленні навчальних планів професійної підготовки фахівців з метою їх орієнтації на формування знань про здоров'я та умінь його зберігати й відновлювати (Ю. Бойчук, Ю. Лянной, О. Міхеєнко, М. Носко, П. Рибалко та ін.), висвітлюються питання удосконалення системи аграрної освіти (Л. Гришко, С. Корилук, М. Швиденко, Т. Івашкова та ін.), формування різних аспектів культури здоров'я та здорового способу життя студентів (В. Бондаренко, Ю. Козерук, Г. Куртова, П. Приходько, А. Суценко та ін.)

Водночас проведений аналіз теоретичного і практичного досвіду професійно-прикладної фізичної підготовки засвідчив поряд з обов'язковістю курсів фізичної культури відсутність системного бачення важливості формування у майбутніх аграріїв знань про здоров'я та його складові, про способи й методи його збереження, зміцнення й відновлення, про ціннісні орієнтації на здоровий спосіб життя тощо.

Теоретичний аналіз наукових праць та вивчення практичного досвіду підготовки фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки виявили низку суперечностей між:

- зростаючими вимогами суспільства до здоров'язбереження української нації та відсутністю стратегій здоров'язбереження у професійній підготовці фахівців аграрного профілю;
- підвищеними ризиками погіршення здоров'я фахівців аграрного профілю (складні погодні умови, залежність від сезонних робіт, ненормований робочий день тощо), їх професійного вигорання та відсутністю спеціально орієнтованої на здоров'язбереження професійно-прикладної фізичної підготовки;

запитом суспільства на якісну компетентісно орієнтовану підготовку фахівців та недостатньою теоретико-практичною базою формування здоров'язбережувальної компетентності у фахівців аграрного профілю;

- потребою у кваліфікованих фахівцях аграрного профілю зі сформованою здоров'язбережувальною компетентністю та відсутністю моделей формування такої компетентності у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки.

Мета статті: обґрунтування моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки.

Методи дослідження.

- теоретичні: аналіз, систематизація, порівняння та узагальнення для зіставлення різних підходів науковців щодо проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх аграріїв та уточнення поняттєво-категоріального апарату дослідження, вибору критеріїв, показників і рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки; проектування і моделювання для розроблення моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки;

- емпіричні: спостереження, опитування, анкетування, тестування, педагогічний експеримент для з'ясування рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки;

- статистичні: для обробки результатів педагогічного експерименту з метою їх аналізу та перевірки достовірності.

Виклад основного матеріалу. Опрацювання теоретичних джерел дало змогу з'ясувати, що до кола глобальних проблем людства світова спільнота відносить проблему фізичного, морального, соціального здоров'я як головного показника соціально-економічної зрілості, культури й успішності держави. Статистичні дані Фонду соціального страхування від нещасних випадків на

виробництві та професійних захворювань України засвідчують негативні тенденції щодо стану здоров'я нації. Зокрема, встановлено, що в аграрній сфері через особливі умови праці і специфіку професійної діяльності зростає кількість різних хронічних захворювань, водночас відновлення здоров'я не відбувається через необізнаність у галузі здоров'язбережувальної компетентності. Тому з огляду на незадовільну культуру здоров'язбереження населення і одночасну орієнтацію України на розвиток аграрного сектору економіки надважливим є формування здоров'язбережувальної компетентності для такої групи молоді, як студентство аграрних університетів.

Аналіз педагогічного досвіду, навчально-методичного забезпечення професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю засвідчив, що у її змісті частково представлений навчальний матеріал про чинники негативного впливу на здоров'я фахівця-аграрія. При цьому результати анкетування студентів свідчать, що у останніх не сформоване цілісне бачення здорового способу життя, відсутні навички збереження свого здоров'я та здоров'я інших людей, не сформовані цінності і мотиви здоров'язбереження. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки у закладах вищої освіти здійснюється епізодично, без належного урахування специфіки та структури цього процесу. Виконувана студентами діяльність позбавлена внутрішньої мотивації.

Анкетування студентів і викладачів виявило, що більшість із них не усвідомлюють важливості здоров'язбереження у майбутніх фахівців аграрного профілю (52,8%), а підтримку належного стану здоров'я в основному пов'язують із задовільними санітарно-гігієнічними умовами у навчальному закладі (69,7%) і зменшенням забруднення навколишнього середовища (52,2%). Цим підтверджується низька обізнаність молоді у галузі здоров'язбереження і актуалізується потреба удосконалення змісту професійної підготовки фахівців аграрного профілю через формування у них здоров'язбережувальної компетентності у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки.

На основі порівняльного аналізу дотичних понять, узагальнення й систематизації результатів дослідження встановлено, що *здоров'язбережувальна компетентність майбутніх фахівців аграрного профілю* є складовою професійної компетентності і визначається як інтегрована характеристика якостей фахівця, що формується у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки і відображає рівень знань про здоров'я та його складові, способи і методи його збереження, зміцнення та відновлення, про безпеку професійної діяльності, досвід пізнавальної і практичної діяльності та ціннісні орієнтації до здорового способу життя, що регулюють поведінку під час повсякденної та професійної діяльності.

Обґрунтовано *структурні компоненти* здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю: *аксіологічний* (характеризується усвідомленням цінності здоров'я та необхідності його збереження, турботою про своє здоров'я та здоров'я інших людей, мотивацією до збереження здоров'я); *гносеологічний* (передбачає наявність знань про здоров'я та методи його збереження, відновлення і зміцнення); *фізкультурно-оздоровчий* (характеризується уміннями використовувати набуті знання для збереження свого здоров'я та розв'язання професійних завдань, а також індивідуально-психологічні якості, важливі для майбутніх фахівців аграрного профілю). Відповідно до цих компонентів розроблено *критерії* сформованості здоров'язбережувальної компетентності: *мотиваційно-ціннісний* (показники: сформованість у студентів ціннісного ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей, наявність стійкого інтересу і мотивації до збереження здоров'я); *когнітивно-усвідомлюваний* (показники: обсяг і повнота знань про здоров'я та способи його збереження); *особистісний* (показники: індивідуально-психологічні та фізичні якості, важливі для майбутнього фахівця аграрного профілю).

За розробленими критеріями стала можливою оцінка рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю: *початковий, нормативний і активний*.

Для активного рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності характерним є усвідомлення важливості збереження здоров'я, ціннісне ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей; стійкий інтерес та мотивація до формування здоров'язбережувальної компетентності й подальшого її удосконалення; сформованість системи знань про здоров'я та способи його збереження, впевненість в їх істинності, ефективне використання знань; ґрунтовне володіння уміннями і навичками збереження, зміцнення та відновлення здоров'я під час професійної діяльності і в повсякденному житті, здатність застосовувати відомі способи діяльності у нових умовах; здатність до аналізу та узагальнення досвіду збереження здоров'я; здатність до самоосвіти та постійне прагнення до самовдосконалення у галузі здоров'язбереження.

Теоретичною основою розробки моделі (рис.1) формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю стали методологічні підходи (професійно особистісний, діяльнісний, холістичний та компетентнісний) й принципи, серед яких спеціальні принципи формування здоров'язбережувальної компетентності (принципи системності, інтеграції, творчої спрямованості, орієнтації на інновації, освітньої рефлексії) та специфічні принципи професійно-прикладної фізичної підготовки (адекватності педагогічного впливу, формування позитивної мотивації, підвищення активності, удосконалення матеріально-технічного забезпечення).

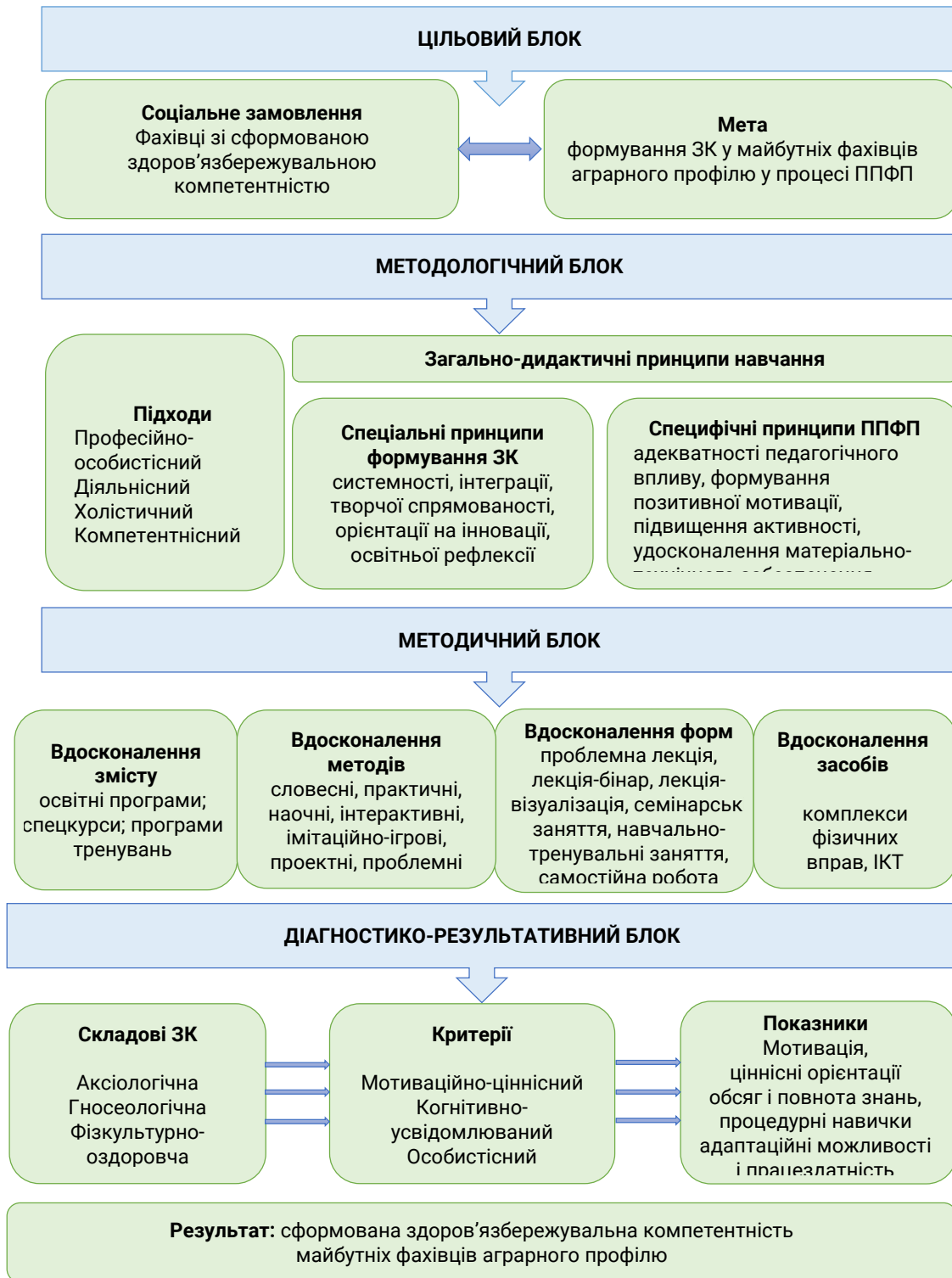

Рис. 1. Модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі ППФП

Професійно особистісний підхід створює умови для розвитку тих якостей особистості під час професійно-прикладної фізичної підготовки, які забезпечують успішне виконання професійної діяльності і забезпечують здоров'язбереження. Основною метою залучення *діяльнісного підходу* є навчання майбутніх фахівців аграрного профілю визначати цілі та планувати свою діяльність так, щоб поряд з розвитком своїх професійних якостей відбувалося не тільки збереження власного здоров'я, а й здоров'я оточення. *Холістичний підхід* обумовлює сприйняття власного здоров'я через взаємозв'язок тілесного, душевного і духовного благополуччя, що дає можливість людині, повністю реалізуючи свій особистісний і фізичний потенціал, найкращим чином вирішувати життєві та професійні завдання. Реалізація *компетентнісного підходу* забезпечує досягнення основної мети професійної освіти, тобто підготовку компетентного фахівця аграрного профілю, а також здатність відновлюватися у складних професійних умовах праці.

Розроблена модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки (рис. 1) включає взаємопов'язані структурні компоненти: цільовий (містить мету), методологічний (містить підходи та принципи), методичний (містить зміст, методи, форми та засоби) та діагностико-результативний (містить складові здоров'язбережувальної компетентності, критерії та показники) блоки.

Модель відображає шлях формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки через форми (проблемна лекція, лекція-бінар, лекція-візуалізація, семінарські заняття, навчально-тренувальні заняття, самостійна робота), методи (словесні, практичні, наочні, проблемні, інтерактивні, імітаційно-ігрові, проектні) й засоби (комплекси фізичних вправ інноваційної спрямованості та ІКТ).

У зміст дисципліни «Фізичне виховання» включено навчальний матеріал здоров'язбережувальної тематики (окремі питання, теми, модулі). Також розроблено і впроваджено спецкурс «Спеціальна фізична підготовка», головною метою якого є формування цілісної системи знань про здоров'я та умінь їх використовувати для відновлення, оздоровлення, гартування; обґрунтовано пріоритетність силових видів спорту для поліпшення фізичного здоров'я майбутніх фахівців аграрного профілю; підтверджено ефективність секційних занять (шахи, шашки) для відновлення/поліпшення психічного здоров'я та рухових видів спорту (футбол, волейбол тощо) для відновлення фізичного і духовного здоров'я; у межах позааудиторних занять схарактеризовано специфіку фізкультурно-оздоровчої роботи у студентських гуртожитках. [1-6]

Формування різних аспектів здоров'язбережувальної діяльності здійснювалося під час *аудиторної* (проблемні лекції, лекції-бінари, лекції-візуалізації, лекції з помилками, семінари, навчально-тренувальні заняття тощо) та *позааудиторної роботи* (робота над проектами, написання доповідей і рефератів, підготовка презентацій; участь у роботі наукових проблемних груп, науково-практичних конференціях з питань культури здоров'я, роботі круглого столу «ВІЛ/СНІД: сутність та проблема»; туристичні походи; участь у спортивних змаганнях різних рівнів; робота у міжнародних благодійних фондах тощо), що забезпечувало розвиток потреби у збереженні свого здоров'я та здоров'я оточення, формування ціннісних орієнтацій та стійких мотивів до набуття здоров'язбережувальної компетентності.

Визначення рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю та систематизація одержаних результатів здійснювалися на самому початку та на підсумковому етапі експериментального дослідження. Для оцінювання сформованості компонентів здоров'язбережувальної компетентності були використані анкетування за темою «Ваше ставлення до здоров'я» та «Ваше ставлення до здоров'язбережувальної діяльності», опитування за питальником М. Рокича «Ціннісні орієнтації», тестова перевірка знань, системи гімнастичних вправ та тест *PWC₁₇₀*.

Аналіз результатів проведеного експерименту засвідчив успішність реалізації авторської моделі, що підтверджують данні у табл. 1, де якісні й кількісні зміни за кожним із показників відображені у динаміці рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю контрольної та експериментальної груп.

Таблиця 1

Динаміка рівнів у експериментальній та контрольній групах (%)

Критерій та показник	Рівень сформованості	ЕГ	КГ
Мотиваційно-ціннісний критерій			
Мотивація до збереження здоров'я (МЗ)	початковий	-12,9%	-1,8%
	нормативний	1,8%	0,8%
	активний	11,1%	1,0%
Ціннісні орієнтації (ЦО)	початковий	-9,3%	-3,6%
	нормативний	1,0%	1,8%
	активний	8,3%	1,8%
Когнітивно-усвідомлюваний критерій			
Обсяг та повнота знань (ОЗ)	початковий	-10,2%	-2,6%
	нормативний	9,2%	0,9%
	активний	1,0%	1,8%
Процедурні навички (ПН)	початковий	-11,1%	-0,9%
	нормативний	12,0%	1,7%
	активний	-0,9%	-0,8%
Особистісний критерій			
Адаптаційні можливості і працездатність (АМП)	початковий	-12,1%	-1,7%
	нормативний	6,5%	-0,9%
	активний	5,6%	2,6%

Висновки. Отже, ефективність впровадженої моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки підтверджено статистичними методами на рівні значущості 0,05. Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо: удосконалення навчально-методичного забезпечення формування здоров'язбережувальної компетентності; пошук мотиваційних ресурсів для утвердження в суспільстві цінностей здорового способу життя; розроблення педагогічних засад професійного самовдосконалення та неперервного професійного розвитку майбутніх фахівців аграрного профілю.

Список використаних джерел

1. Силкові види спорту: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / П.Ф. Рибалко, С.М. Харченко, В.А. Матлаш, І.Д. Ліфінцев. Суми: Видавництво ФОП Цьома, 2017. 112 с. (рекомендовано вченою радою СНАУ, протокол № 3 від 21.03.2017 р.)
2. Самохвалова І.Ю., Матлаш В.А., Ліфінцев І.Д., Харченко С.М. Оптимізація показників фізичного здоров'я студенток аграрного університету. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт.* Чернігів : ЧНПУ, 2016. Вип. 136. С. 198-201.
3. Матлаш В.А., Рибалко П.Ф., Харченко С.М. Динаміка показників психологічної підготовки студентів аграрного університету під впливом секційних занять з шахів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* Чернігів : ЧНПУ, 2017. Вип. 142. С. 112-215.
4. Рибалко П.Ф., Харченко С.М., Матлаш В.А. Професійно-прикладна фізична підготовка студенток аграрного ВНЗ, що займаються в секції з футболу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* Чернігів : ЧНПУ, 2017. Вип. 149. С. 212-214.
5. Харченко С. Аналіз результатів педагогічного експерименту з формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки. *Гуманізація навчально-виховного процесу. Збірник наукових праць.* Слов'янськ, 2018. № 1 (87). С. 198-215.
6. Харченко С.М. Критерії та рівні сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки».* Черкаси, 2018. № 4. С. 118-124.

References

1. Sylovi vydy sportu: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv / P.F. Rybalko, S.M. Kharchenko, V.A. Matlash, I.D. Lifintsev. Sumy: Vydavnytstvo FOP Tsoma, 2017. 112 s. (rekomendovano vchenoiu radoiu SNAU, protokol № 3 vid 21.03.2017 r.)
2. Samokhvalova I.Iu., Matlash V.A., Lifintsev I.D., Kharchenko S.M. Optyimizatsiia pokaznykiv fizychnoho zdorovia studentok ahrarnoho universytetu. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannia ta sport. Chernihiv : ChNPU, 2016. Vyp. 136. S. 198-201.
3. Matlash V.A., Rybalko P.F., Kharchenko S.M. Dynamika pokaznykiv psykhohohichnoi pidhotovky studentiv ahrarnoho universytetu pid vplyvom sektsiinykh zaniat z shakhiv. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky. Chernihiv : ChNPU, 2017. Vyp. 142. S. 112-215.
4. Rybalko P.F., Kharchenko S.M., Matlash V.A. Profesiino-prykladna fizychna pidhotovka studentok ahrarnoho VNZ, shcho zaimaiutsia v sektsii z futbolu. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky. Chernihiv : ChNPU, 2017. Vyp. 149. S. 212-214.
5. Kharchenko S. Analiz rezultativ pedahohichnoho eksperymentu z formuvannia zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv ahrarnoho profilii u protsesi profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky. Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu. Zbirnyk naukovykh prats. Sloviansk, 2018. № 1 (87). S. 198-215.
6. Kharchenko S.M. Kryterii ta rivni sformovanosti zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv ahrarnoho profilii. Visnyk Cherkaskoho universytetu. Serii «Pedahohichni nauky». Cherkasy, 2018. № 4. S. 118-124.

**ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ АГРАРНОГО ПРОФИЛЯ
В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПРИКЛАДНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ**

Харченко Сергей

Сумский национальный аграрный университет, Украина

Аннотация. *Статья посвящена проблеме формирования здоровьесберегающей компетентности будущих специалистов аграрного профиля в процессе профессионально-прикладной физической подготовки: представлены результаты анализа исследуемой проблемы в педагогической теории и практике, в частности проанализированы современные требования и подходы к профессионально-прикладной физической подготовке будущих аграриев, особенности их профессиональной деятельности. Уточнено понятие «здоровьесберегающая компетентность будущих специалистов аграрного профиля»; определены критерии и уровни сформированности здоровьесберегающей компетентности; теоретически обоснована модель формирования здоровьесберегающей компетентности будущих специалистов аграрного профиля, а также раскрыты методические особенности ее реализации. Представлен статистический анализ результатов, подтверждающий эффективность модели формирования здоровьесберегающей компетентности будущих специалистов аграрного профиля в процессе профессионально-прикладной физической подготовки.*

Материалы могут быть использованы преподавателями физической культуры в процессе профессионально-прикладной физической подготовки будущих специалистов аграрного профиля.

Ключевые слова: *профессиональная компетентность, здоровьесберегающая компетентность, будущие специалисты аграрного профиля, профессионально-прикладная физическая подготовка.*

**FORMATION OF HEALTHCARE-SAVING COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS
OF AGRARIAN PROFILE IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL-APPLIED PHYSICAL TRAINING**

Kharchenko Serhii

Sumy National Agrarian University, Ukraine

Abstract. *The paper is devoted to the problem of formation of healthcare-saving competence of future specialists of the agrarian profile in the process of professional-applied physical training. The results of the analysis of the problem under study in the pedagogical theory and practice are presented, in particular, the modern requirements and approaches to the professional-applied physical education of future agrarians, features of their professional activity and preparation, as well as clarified the essence of the concept of*

"health-saving competence of future specialists agrarian Profile ". The criteria and levels of formation of healthcare-saving competence are determined. Theoretical substantiation of the model of formation of health-saving competence of future specialists of the agricultural profile is given, as well as the methodical features of its implementation are revealed.

The author's model of formation of the health-saving competence of future specialists of the agricultural profile in the process of professional-applied physical training is presented. The developed model includes the interconnected structural components: the target (containing the purpose), methodological (contains approaches and principles), methodical (contains content, methods, forms and means) and diagnostic and productive (contains components of health and preserving competence, criteria and indicators) blocks. The developed model reflects the ways of forming the healthcare-saving competence of future specialists of the agrarian profile in the process of vocational and applied physical training: forms (problem lecture, lecture-binary, lecture-visualization, seminars, training sessions, independent work), methods (verbal, practical, visual, problem, interactive, simulation-game, design) and means (complexes of physical exercises of innovative orientation and ICT) that provide the formation of health-preserving competence of May the future specialists of the agrarian profile in the process of professional-applied physical training. The indicated forms and methods of professional-applied physical training ensured not only the formation of knowledge, skills and habits of healthcare of future specialists in the agricultural sector, but also the development of their personal qualities.

Materials of research can be used by teachers of physical culture of higher agricultural educational institutions in the process of professional-applied physical training of future specialists of agricultural profile.

Keywords: professional competence, health-saving competence, future specialists of agrarian profile, professional-applied physical training.